

JAUME GUILLAMET

Catedràtic de periodisme a la Universitat Pompeu Fabra

Perill “Els corresponents venien de llocs com el Vietnam o Xile perquè es temia un esclat de violència”, explica Jaume Guillamet després d’haver revisat fins a 10.000 fitxes amb articles, cròniques i editorials de la premsa estrangera sobre la Transició

“La unitat catalana durant la Transició va fascinar els corresponents”



DAVID MIRÓ

Jaume Guillamet ha coordinat una recerca sobre la manera com la premsa estrangera va tractar la Transició. Hi han participat els investigadors Marcel Mauri, Ruth Rodríguez-Martínez, Francesc Salgado i Christopher Tullock. N’ha sortit *El desafiament català* (L’Avenç), el relat que van fer els corresponents internacionals sobre el cas concret de Catalunya.

D’on surt el títol del llibre?

Le Monde era el gran diari internacional de referència per a Espanya en aquell moment i té José Antonio Novais, un corresponent amb molta experiència i contactes amb l’oposició catalana arran de l’afer Escarré. Fa un editorial el 10 de febrer del 1976 titulat *Le défi catalan*, on explica que aquestes manifestacions de Barcelona, les de l’1 i el 8 de febrer, són les més importants que s’han produït a Espanya en molts anys i són la primera mostra de desafiament a la política d’Arias. Catalunya desafia un govern que al cap de dos mesos d’estar al poder encara no ha donat mostres de democratització. I *Le Monde* ho solemnitzava amb un editorial.

Catalunya és la punta de llança de la democratització.

Hi ha una cosa que tots els corresponents saben, i és que el franquisme sorgeix de la Guerra Civil, que va posar fi a l’autonomia de Catalunya i el País Basc. Hi ha un cert paral·lisme: la instauració de la República a Espanya va lligada a l’autonomia de Catalunya i en la Transició la democràcia també passa per l’autonomia catalana.

Com veuen Catalunya?

El que sorprèn més la premsa estrangera és la unitat de l’oposició a Catalunya. Veuen Catalunya com un actor de la Transició, no com un espai. Qui són els altres actors? Són el rei, són el govern, el PCE i una oposició fragmentada. Tota la mirada confusa que fan sobre Madrid es torna clara quan miren a Catalunya.

Aquí dreta i esquerra van juntes.

Richard Wigg, del *Times*, escriu un article titulat *Bankers speak for Catalonia*, on explica que hi ha un govern a l’ombra de l’oposició format per 11 partits (el Consell de Forces Polítiques de Catalunya) i que allà hi ha el president d’un banc, que és Pujol, el cap del servei d’estudis d’un altre banc, que és Trias Fargas, i comunistes perseguits, com Gregorio López Raimundo i Antoni Gutiérrez Díaz, que encara viuen en la clandestinitat. Això explica la fascinació que senten.

Pensen que hi pot haver violència?

Sí. N’hi ha que vénen amb la por que hi hagi una guerra civil. Un d’ells és Malcolm Browne del *New York Times*, que ve del Vietnam. Altres vé-

nen de Xile, de Portugal, de Grècia... Hi ha l’anècdota de la Martha Gellhorn, que va ser parella de Hemingway, i arriba aquí amb 70 anys i demana veure on hi ha l’acció.

El carrer està en ebullició.

Els francesos fan grans cròniques i editorials. Els italians també. En canvi els anglesos i nord-americans expliquen fets. Cobreixen les manifestacions i diuen: “La policia no ha pogut controlar el carrer, els manifestants i l’Assemblea han dominat la ciutat. I han guanyat”.

¿Aquests corresponents són totalment lliures?

En principi sí, i vénen amb la idea d’explicar un procés cap a la llibertat. I els seus diaris volen que a Espanya hi hagi un règim democràtic. Però tenim una sospita en el cas de Harold Sieve, el corresponent del *Daily Telegraph*, el diari més conservador i amb més tirada de la Gran Bretanya.

Quina sospita?

El diari publica una carta del llavors duc de Wellington, que havia estat a l’ambaixada britànica a Madrid queixant-se de la feina del corresponent. L’acusa de ser “socialista” i d’atribuir al rei una responsabilitat que no té perquè parla del “govern del rei”. A sota de la carta hi ha una nota del Harold Sieve, que precisa que el rei d’Espanya no és com el rei d’Anglaterra, que potser ho serà més endavant, però que de moment no és un rei constitucional. Poc després el substitueixen com a corresponent.

Molt sospitós, efectivament.

La nostra hipòtesi és que al darrere hi ha una queixa del rei. Està documentada una queixa del rei durant una visita als Estats Units sobre la cobertura del *New York Times* i el *Washington Post*. esclar, si algú és capaç de queixar-se d’aquests diaris...

És inevitable fer paral·lismes amb la situació actual. Com veu la posició de la premsa estrangera sobre Catalunya avui?

A grans trets diria que hi ha un posicionament editorial favorable a la negociació entre el govern espanyol i el català i contrària al bloqueig que imposa Rajoy. L’experiència escocesa provoca que es preguntin com pot ser que a dintre de la UE hi hagi un soci disposat a utilitzar mecanismes democràtics i n’hi hagi un altre que no. Ara bé, el tema de la independència no és ben rebut perquè suposa una alteració de fronteres.

¿Estan molt influenciats pel que es diu i publica a Madrid?

Hi ha un sistema de corresponents establert a Madrid, però quan hi ha la Via Catalana vénen. És molt diferent Ucraïna del cas català, perquè hi ha una simpatia democràtica que en l’altre cas no hi és. ■



El catedràtic Jaume Guillamet, de la Pompeu Fabra, és un dels principals especialistes catalans en història del periodisme. RUTH MARIGOT

un llibre

‘UNA DANSA PER A LA MÚSICA DEL TEMPS’, ANTHONY POWELL

un color



verd

un lloc

EL CAP DE CREUS